

Informatiebrief aan de Raad

Zaaknummer: Z/23/077201
Documentnummer: 389287
Datum: Dinsdag 12 maart 2024 Verzonden dinsdag 19 maart 2024
Onderwerp: Koers Minimabeleid 2025-2028
Bijlage(n):
1. Koersnota Minimabeleid 2025-2028
2. KWIZ, Duidingsrapportage Dashboard minima gemeente Wassenaar, meting over 2022
3. Regioplan, Evaluatie klantbeleving minimabeleid
4. Eindrapport Rekenkamercommissie, Minimabeleid in Wassenaar, Voorschoten, Leidschendam-Voorburg en Oegstgeest
5. Evaluatie beleid minimaregelingen Wassenaar 2019-2022

Geachte Raad,

Bestaanszekerheid en armoede(bestrijding) zijn landelijk en in Wassenaar actuele en belangrijke thema's. Financiële zorgen, bijvoorbeeld over schulden en armoede, brengen allerlei andere problemen met zich mee. Stress, verminderde gezondheid, eenzaamheid, niet mee kunnen doen in de samenleving. Kinderen die opgroeien in armoede hebben minder mogelijkheden om zich te ontwikkelen en te ontplooiën. Ook in onze gemeente zijn er inwoners die niet of alleen met heel veel moeite rond kunnen komen. Met alle gevolgen voor hun gezondheid, welzijn en dat van hun kinderen. De gemeente vindt het belangrijk om deze inwoners te ondersteunen zodat zij minder zorgen hebben om noodzakelijke uitgaven en mee kunnen doen in de samenleving.

Met minimaregelingen en bijzondere bijstand ondersteunt de gemeente inwoners met een laag inkomen. Hiermee dragen deze regelingen bij aan het vergroten van de financiële zelfredzaamheid. Dit helpt de inwoners te beschermen tegen armoede en armoede-effecten. De minimaregelingen en bijzondere bijstand zijn beschreven in het minimabeleid. Het huidige minimabeleid is vastgesteld voor de periode 2019-2022. Sindsdien zijn er veel ontwikkelingen geweest die van invloed zijn op de bestaanszekerheid van inwoners en op de dienstverlening van de gemeente. De samenleving verandert, zo ook de opgaven en taken waar de gemeente voor aan de lat staan. Het beleid zal zich continu moeten aanpassen om mee te kunnen bewegen met de veranderingen, zonder willekeur en wispelturigheid. Het ontwikkelen van beleid is een continu proces en het is niet mogelijk om dit voor vier jaar vast te leggen. In deze raadsinformatiebrief leest u de richting voor het nieuw te vormen minimabeleid. Dit minimabeleid staat op de planning om in september 2024 vast te worden gesteld door het college. De financiële gevolgen van nieuw of gewijzigd beleid wordt afgewogen tegen het financiële kader dat geldt ten tijde van het vaststellen van dit beleid.

Het uitgangspunt bij de uitwerking van de hierna te noemen vier thema's is dat werken moet lonen. Daarom wordt bij het herzien van het minimabeleid – voor zover het de gemeentelijke dienstverlening betreft – rekening gehouden met de armoedeval. De armoedeval is het fenomeen dat ontvangers van een uitkering die aan het werk gaan, financieel niet beter af zijn maar er op achteruit gaan. Het betreft bijstandsgerechtigden die net iets meer (kunnen) verdienen dan het bijstandsniveau.

Koers herziening minimabeleid 2025-2028

Op 27 juni 2023 is de raad met de raadsbrief '*Herziening minimabeleid*' (nr. 353479) geïnformeerd over het proces van het te herziene minimabeleid. Vervolgens is het bestaande beleid geëvalueerd en verwerkt in de voorliggende raadsinformatiebrief. De raadsinformatiebrief heeft als doel de raad te informeren over de koers van het nieuwe minimabeleid. De in deze raadsinformatiebrief beschreven visie en waarden, de thema's en uitgangspunten alsmede de in te zetten richting per thema, vormen het kader en de input voor het op te stellen beleidsplan minimabeleid.

Gezien de samenwerking op het terrein van Werk en Inkomen tussen Voorschoten, Wassenaar en Leidschendam-Voorburg, wordt de in deze raadsinformatiebrief beschreven koers, ook toegestuurd aan de raden van Voorschoten en Leidschendam-Voorburg. Daarmee is rekening gehouden met een van de uitgangspunten van de samenwerking, namelijk het streven naar zoveel mogelijk uniformiteit van beleid. Uiteraard met aandacht voor de lokale situatie per gemeente.

Afbakening

Het minimabeleid is een uitwerking van hetgeen in het beleidsplan Sociaal Domein wordt geschetst. In het Beleidsplan Sociaal Domein worden de algemene beleidsuitgangspunten van het sociaal domein beschreven. De koers die uiteen wordt gezet in deze raadsinformatiebrief betreft beleid op de minimaregelingen en bijzondere bijstand, oftewel het minimabeleid. We erkennen dat het minimabeleid onderdeel is van de bredere opgaven rondom armoedebestrijding en bestaanszekerheid. Om de lokale minimaregelingen in perspectief te brengen, wordt daarom in deze raadsinformatiebrief ook aandacht gegeven aan het bredere verhaal over bestaanszekerheid, armoede en minima.

Minimahuishoudens in Wassenaar

In 2022 had de gemeente 504 minimahuishoudens in beeld. Het aandeel minimahuishoudens in beeld van het totaal aantal huishoudens in de gemeente (4,2 tot 130% wettelijk sociaal minimum) is laag te noemen in vergelijking met andere kleine gemeenten. Op basis van de cijfers die uit bijlage 5 volgen, was ca. 46% van deze minimahuishoudens in beeld bij de gemeente. In de meeste gemeenten is dit ca. 80%. Dit verschil is te verklaren door het ontbreken van het inzicht van het kwijtscheldingsbestand. Dit komt door het feit dat de heffing van gemeentelijke belastingen is uitbesteed aan de BSGR. Zij kunnen als gevolg van de AVG-vereisten het kwijtscheldingsbestand niet delen. Door het ontbrekende kwijtscheldingsbestand is het deel van de inwoners die een AOW-uitkering, arbeidsongeschiktheidsuitkering, een werkloosheidswetuitkering of loon uit werk hebben tot 100% van het wettelijk sociaal minimum niet in beeld. Voor nadere toelichting zie hoofdstuk 2 van bijlage 5.

Koers voor de komende jaren

De opgave van het sociaal domein luidt dat we het belangrijk vinden dat iedereen mee kan doen in de samenleving en naar vermogen bij kan dragen aan onze gemeenschap. De vervolgvraag is: hoe zorgen we daarvoor? Gezien de opgave en de centrale waarden ligt de focus van het nieuwe minimabeleid op de volgende vier thema's:

1. Mensen in kwetsbare situaties
2. Naar sociale participatie en meedoen (op school)
3. Zelf doen en eigen regie
4. Maatschappelijke kracht verstevigen

Op deze thema's heeft het college enkele uitgangspunten geformuleerd:

1. *Mensen in kwetsbare situaties*: Regelingen/beleid moet specifiek gericht zijn op inwoners in kwetsbare situaties, we blijven dus ook onverminderd inzetten op ondersteuning van kinderen gezien de gevolgen van armoede en uitsluiting voor hun ontwikkeling en toekomst.
2. *Naar sociale participatie en meedoen (op school)*: Regelingen zijn gericht op het kunnen participeren in de samenleving. Belangrijk daarbij is dat de aangeboden voorzieningen aansluiten bij de behoefte en daadwerkelijk inwoners in staat stellen om mee te doen.
3. *Zelf doen en eigen regie*: Het systeem van de regelingen en het aanvraagproces moeten eenvoudiger en toegankelijker zodat inwoners er (zoveel mogelijk) op eigen kracht en in eigen regie gebruik van kunnen maken. De dienstverlening is integraal en in staat tot het organiseren van maatwerk. De gemeentelijke uitvoering moet hiervoor voldoende worden toegerust.
4. *Maatschappelijke kracht verstevigen*: De maatschappelijke kracht in de gemeente wordt aangewend en versterkt voor de ondersteuning van inwoners met een minimum inkomen. De gemeente faciliteert en stimuleert de maatschappelijke kracht.

Vanaf 2026 wordt de financiële positie van de gemeente slechter (Ravijnjaar). De gemeente staat hiermee voor keuzes. Meer financiële middelen toekennen gaat ten koste van andere doelen van de gemeente en kan (daarmee) leiden tot minder draagvlak. Ook moet in het oog gehouden worden dat dit niet leidt tot meer landelijke verschillen tussen hulp vanuit gemeenten. Dit brengt ons tot de volgende financiële uitgangspunten.

Het financiële uitgangspunt is hierbij:

- *Gemeentelijke verantwoordelijkheid dragen*: Het Rijk is verantwoordelijk voor voldoende bestaanszekerheid. De gemeente is verantwoordelijk voor het bieden van extra ondersteuning door maatwerk en sociale participatie, aansluitend op de lokale situatie en gemeenschap. De gemeente is niet aan zet en financieel niet in staat om de tekorten op het bestaansminimum aan te vullen. De gemeente zou daarmee bovendien aan inkomenspolitiek doen.

- *Geldende budgettaire kader*: de financiële gevolgen van nieuw of gewijzigd beleid wordt afgewogen tegen het financiële kader dat geldt ten tijde van het vaststellen van dit beleid. Het open-eindekarakter van de regelingen brengt wel financiële risico's met zich mee.

De vier thema's zijn tot stand gekomen met gebruikmaking van de bijlagen die bijgevoegd zijn bij deze raadsinformatiebrief. Tevens zijn de bijlagen gebruikt en verwerkt bij het opstellen van de Koersnota Minimabeleid 2025-2028.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

drs. K.D. Handstede,
gemeentesecretaris

drs. L.A. de Lange,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.